ВИСНОВОК

рецензента

кандидата педагогічних наук, професора **Ткач Марії Михайлівни**

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації

ЛЮ КЕСІНЬ

«Формування в майбутніх учителів музики індивідуального стилю керівництва дитячим творчим колективом»,

поданої на здобуття ступеня вищої освіти доктора філософії зі спеціальності 014 Середня освіта (музичне мистецтво)

Актуальність обраної дисертанткою проблеми не викликає сумнівів, оскільки стрімке розгортання процесів сучасного життя вимагає від особистості бути творчою і мобільною, гнучко адаптуватися до змінюваних умов, дотримуючись при цьому базових як загальнолюдських, так і професійних цінностей. На ринку праці все більше цінуються фахівці з високим рівнем професіоналізму, розвинутим креативний потенціалом, що пов'язують, в першу чергу, із формуванням лідерських якостей, уміннями працювати в команді та співіснувати в колективі, спрямовувати його діяльність в потрібному напрямі, на що й має бути готовим та здатним учитель й учитель мистецтва, зокрема, який володіє індивідуальним стилем керівництва дитячим колективом (музичним, театральним, хореографічним тощо) у процесі успішного пізнання учнями різних видів мистецтва.

З огляду на викладене вважаємо, що порушена в дисертації проблема формування в майбутніх учителів музики індивідуального стилю керівництва творчим колективом, яка розглядається дисертанткою на прикладі дитячого творчого колективу музично-інструментального спрямування, є актуальною та зумовлена сучасними вимогами до підготовки майбутніх фахівців як керівників творчих мистецьких колективів.

Високий ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і результатів наукового пошуку Лю Кесінь підтверджується міцною теоретико-методологічною базою щодо вивчення досліджуваного феномена з психолого-педагогічних та естетико-мистецтвознавчих творчих позицій.

У результаті опрацювання дисертаційного дослідження Лю Кесінь нами було встановлено обґрунтованість наукових положень, висновків та рекомендацій, що забезпечено коректним використанням відповідних методів, наукових підходів та педагогічних принципів.

Відповідно до логіки проведення дослідження дисертанткою на різних етапах проведення наукового пошуку доцільно був використаний комплекс взаємодоповнюючих дослідницьких методів, серед яких: *теоретичні методи*

(аналіз, синтез, порівняння, систематизація, узагальнення тощо); група *емпіричних методів* (опитування, бесіди, анкетування, педагогічне спостереження, експертні оцінки, моделювання педагогічних ситуацій, педагогічний експеримент та ін.); а також *методи математичної статистики* для обробки й аналізу одержаних даних та їх порівняння із вихідними положеннями.

Для встановлення цілісної методологічної рамки дослідження дисертанткою в роботі було застосовано сукупність наукових *підходів*: культурологічний, особистісно орієнтований, суб'єктно-діяльнісний та інтегративний наукові підходи, які забезпечили отримання різнопланових характеристик досліджуваного педагогічного явища. Варто зазначити, що всі зазначені підходи між собою щільно взаємодіють, а їх комплексне застосування лише підсилює дію один одного.

Концептуальну основу дослідження склали визначені дисертанткою *педагогічні принципи*, дотримання яких забезпечує успішну реалізацію задач формування досліджуваного феномену Це *принципи*: суб'єктності і варіативності освітнього процесу, вільного вибору життєвої траєкторії; гуманізації освітнього процесу; поєднання естетико-мистецьких і психолого-педагогічних параметрів підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва в освоєнні всіх фахових дисциплін; проблемного навчання; діяльнісного формування готовності до вибору сфери професійної самореалізації в дитячому творчому колективі; побудови освітнього процесу на актуалізацію мотиваційної сфери і збагачення цінностей.

Варто зазначити, що всі визначені підходи та принципи між собою щільно взаємодіють, а їх комплексне застосування лише підсилює дію один одного, що позитивно впливає на формування досліджуваного феномена.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що здобувачкою здійснено низку послідовних дій щодо досліджуваного педагогічного явища, а саме, *вперше*:

- *визначено* змістовно-компонентну структуру феномену сформованості в майбутнього вчителя музики індивідуального стилю керівництва дитячим творчим колективом, саме окреслена низка *компонентів*, кожен із яких містить психолого-педагогічний та естетико-мистецтвознавчий виміри: *когнітивний* – як когнітивний психолого-педагогічний і когнітивний фаховий мистецький; *ціннісно-мотиваційний* – як ціннісний щодо ставлення до пізнання мистецтва на тлі визнання цінностей міжособистісних взаємин у колективі; *діяльнісний* – як діяльнісно-методичний, діяльнісно-виконавський; *комунікативний* як інтегральний, що пронизує зміст решти компонентів;

- *обґрунтовано* необхідні і достатні педагогічні умови формування в майбутнього вчителя музики індивідуального стилю керівництва дитячим творчим колективом в ієрархічній єдності *стрижневої* та *додаткових педагогічних умов*, які забезпечують реалізацію стрижневої;

- *розроблено* методику формування в майбутніх учителів музики індивідуального стилю керівництва дитячим творчим колективом, яка складається із *методичних блоків*, зміст яких впроваджується у відповідних методичних векторах, котрі забезпечують вплив на кожен компонент структури досліджуваного феномену і впроваджуються *поетапно* (адаптивний, пізнавально-рефлексивний, апробувальний, перспективно-прогностичний етапи);

- *розроблено* діагностувальну процедуру для замірювання сформованості індивідуального стилю керівництва дитячим творчим колективом: *критерії* (когнітивний рефексивно-управлінський; емоційно-мотиваційний; діяльнісно-творчий управлінський; інтегрально-комунікативний) та відповідні показники; схарактеризовано гіпотетичні *рівні* сформованості в майбутніх учителів музики індивідуального стилю керівництва дитячим творчим колективом як орієнтири для діагностування (*найвищий*, або особистісно мобільний емпатійний; *достатній*, або творчо конструктивний; початковий, або творчо перспективний; *низький*, або індиферентний/емоційно негативний рівень);

- *уточнено* сутність феномену індивідуального стилю керівництва дитячим творчим колективом у психолого-педагогічному та естетико-мистецтвознавчому вимірах;

- *подальшого розвитку* набули форми і методи фахової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва, які позитивно впливають на формування індивідуального стилю керівництва дитячим творчим колективом за умови цілеспрямованого застосування.

На позитивне схвалення заслуговує розгляд феномена «індивідуального стилю керівництва творчим колективом» у *двох вимірах* – психолого-педагогічному та естетико-мистецтвознавчому. З *психолого-педагогічного погляду* авторкою доведено, що індивідуальний стиль керівництва творчим колективом є набутим особистісним феноменом педагога, основним орієнтиром якого постає здатність забезпечувати суб'єктність кожного учасника колективу в його прагненні до творчого успіху, що, в свою чергу, забезпечується особистісною гнучкістю керівника, мобільністю його реагування на різноманітні творчі і поза-творчі ситуації в колективі, а головне, – це обґрунтованістю вибору способів комунікації з усіма суб'єктами-вихованцями.

З *естетико-мистецтвознавчого погляду* індивідуальний стиль керівництва творчим колективом як набутий особистісний феномен педагога виявляє себе у здатності забезпечувати «ансамблевість» – як результат творчої діяльності мистецького організму в цілому, і як художній результат творчого пошуку виконавсько-інтерпретаційної діяльності колективу безпосередньо, що забезпечується мистецькою підготовленістю керівника і мистецькою розвиненістю усіх учасників колективу.

Наукомісткий потенціал досліджуваного феномена скерував дисертантку до обґрунтування комплексу *педагогічних умов*, які в дисертації структуровано ієрархічно; виокремлено *стрижневу* умову – це усвідомлена проекція власної діяльності майбутніх учителів музики на можливу професійну самореалізації в студентському творчому колективі на підґрунті креативного пошуку та прагнення успіху. До стрижневої умови виокремлені *додаткові педагогічні умови,* а саме: наскрізне мотивування до осмисленої багаторівневої мистецької комунікації в процесі опанування всіх фахових дисциплін, що враховує і мотивування до такої сфери професійної самореалізації, як можливий вибір роботи із дитячим творчим колективом; виокремлення аспектів індивідуального стилю керівництва в процесі опанування методик роботи з дитячим колективом; спрямування студентів-музикантів у процесі власного музично-теоретичного та музично-виконавського розвитку на мотивоване оволодіння художньою і міжособистісною емпатією і рефлексією/саморефлексією.

У процесі проведення дослідно-експериментальної роботи дисертанткою були встановлені рівні сформованості індивідуального стилю керівництва дитячим творчим колективом, які дістали кількісну і якісну характеристики: *найвищий*, або особистісно мобільний емпатійний рівень; *достатній*, або творчо конструктивний рівень; *початковий*, або творчо перспективний рівень; *низький*, або індиферентний/емоційно негативний рівень, яким надано якісні та кількісні характеристики.

Результати констатувального експерименту скерували дисертантку до розробки методики формування означеного феномена, яка була структурована за методичними блоками: *перший* блок домінантно був націлений на збагачення змісту когнітивного компонента феномену індивідуального стилю керівництва; *другий* методичний блок націлений на позитивні зміни у діяльнісному компоненті; третій блок пов'язаний із особистісними якостями керівника, його художніми цінностями і загальнолюдськими переконаннями, які є невід'ємними від цінностей та вмінь у контексті керівництва колективом.

Вірогідність розроблених дисертанткою принципів, педагогічних умов, методів, прийомів та етапів формування в майбутніх учителів музики індивідуального стилю керівництва дитячим творчим колективом підтверджено статистичною обробкою результатів експериментального дослідження. Порівняльний аналіз рівнів індивідуального стилю керівництва дитячим творчим колективом у студентів експериментальної і контрольної груп до і після проведення дослідно-експериментальної роботи дозволив встановити позитивну динаміку в експериментальній групі, що свідчить про ефективність розробленої методики й доцільність її впровадження у процес фахової підготовки студентів факультетів мистецтв.

Теоретичне та практичне значення одержаних результатів. У своїй роботі авторці вдалося реалізувати мету та виконати всі визначені завдання дослідження. Подальшого розвитку, систематизації та конкретизації набули науково-педагогічні ідеї щодо формування індивідуального стилю керівництва дитячим творчим колективом як важливої складової фахової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва.

Практичне значення одержаних результатів полягає в розробленні методичних засад формування індивідуального стилю керівництва дитячим творчим колективом, які мотивують майбутніх учителів музики до самореалізації в цьому напрямі професійної діяльності і забезпечують її успішність. Результати дослідження можуть використовуватися в освітньому процесі закладів вищої мистецької освіти в різних розділах фахової підготовки на лекційних та семінарських заняттях, у студентських виконавських колективах, під час проходження педагогічної практики.

Дисертація викладена науковим стилем, доступною мовою, в логічній послідовності, з критичним аналізом та висновками. Дисертаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел та додатків.

Основні теоретичні положення та результати дисертаційної роботи повною мірою відображені в 4 одноосібних публікаціях, з яких: 3 статті у фахових періодичних виданнях України, 1 стаття – в зарубіжному періодичному виданні, що свідчить про повноту викладу основних положень та результатів дисертаційного дослідження.

Дисертаційне дослідження Лю Кесінь на тему: «Формування в майбутніх учителів музики індивідуального стилю керівництва дитячим творчим колективом» є цілісним завершеним самостійним дослідженням, яке за своїм науково-теоретичним рівнем, новизною у постановці та вирішенні досліджуваної проблеми, аргументованістю теоретичних положень, висновків та практичним значенням відповідає вимогам Порядку

присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (із змінами) і може бути подане до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді зі спеціальності 014 Середня освіта (музичне мистецтво).

Рецензент:
кандидат педагогічних наук, професор,
завідувачка кафедри теорії музики
та естрадного мистецтва
факультету мистецтв імені Анатолія Авдієвського
УДУ імені Михайла Драгоманова **Марія ТКАЧ**

Підпис
ЗАВІРЯЮ: зав. канцелярією Українського державного університету імені Михайла Драгоманова
Підпис
«22» 09 2025 р.